

УДК 330.322

Коробка С.В., к.е.н., ст. викладач ©
*Львівський національний університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С.З.Гжицького*

ПРОБЛЕМА ІНВЕСТУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У статті розкрито результати проведення оцінки необхідності інвестування сучасної економіки України, запропоновано її співробітництво з міжнародними фінансово-кредитними організаціями та шляхи підвищення інвестування регіонів.

Ключові слова: *інвестування, іноземні інвестори, реструктуризація, приватне підприємництво, ефективність.*

Постановка проблеми. Економіка сучасної України розвивається в умовах, коли гостро відчувається недолік внутрішнього фінансування власної економіки. За таких умов привернення іноземного капіталу у вигляді інвестицій та кредитів є просто необхідним. Крім того, світовий досвід доводить, що країни з перехідною економікою не здатні вийти з економічної кризи без залучення й ефективного використання іноземних інвестицій. Отже, іноземне інвестування повинно займати особливе місце в структурі зовнішньоекономічних пріоритетів розвитку української економіки.

Аналіз останніх досліджень. Ця проблема не нова для сучасної України, її вже розглядали науковці нашої та інших країн, такі як Соболева О.П., Черноіванова О.М., Вей Хей Ши та інші. Однак, залишилося не з'ясованим питання, з якими фінансово-кредитними організаціями буде вигідно співробітничати українським підприємствам і чому деякі регіони привабливі для іноземних інвесторів, а інші – ні.

Метою дослідження є: вивчення особливостей інвестування економіки України на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. Потенційно, Україна є інвестиційно привабливою країною. Іноземні інвестори визначають такі риси, як: нові ринки збуту продукції; дешева кваліфікована робоча сила; наявність численних природних ресурсів; менш суворі природоохоронні правила. Але, незважаючи на це, обсяг іноземних інвестицій в економіку України залишається на низькому рівні.

Одна з найгостріших проблем, яку необхідно розв'язати Україні сьогодні – знаходження коштів для свого подальшого успішного розвитку та ефективного їх застосування по регіонах.

З перших кроків залучення міжнародного капіталу виявилось, що, з одного боку, без його залучення неможливо в реальні строки подолати кризовий

стан в економіці, з іншого – таке залучення ускладнюється економічною і політичною ситуацією.

Прогресивне перетворення у структурі форм власності часом призводило до захоплення власності, бо не передбачали зміни правового середовища функціонування всіх суб'єктів політичних і економічних відносин. Стабілізація теж проходила під великим питанням. Насправді, інфляція тільки змінила форму, ставши прихованою, а стабільність цін забезпечувалась шляхом адміністративного обмеження кількості грошей в обігу.

Результати лібералізації теж викликають неоднозначну оцінку експертів, бо валютна політика України не сприяла залученню прямих іноземних інвестицій, а призвела не тільки до панування іноземних неліквідів на внутрішньому ринку і відповідного скорочення реального ВВП, а й до розширення впливу на національну економіку подій та явищ, що відбувалися на віддалених від нашої країни ринках.

У 2010 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 5986,0 млн.дол. США прямих інвестицій: із країн ЄС надійшло 4605,8 млн.дол. (76,9% загального обсягу), із країн СНД – 849,2 млн.дол. (14,2%), з інших країн світу – 531,0 млн.дол. (8,9%). У той же час капітал нерезидентів зменшився на 809,7 млн.дол. Інвестування здійснювалось переважно у вигляді грошових внесків, які становили 5684,8 млн.дол. (95,0% вкладеного обсягу). Приріст сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці країни, з урахуванням його переоцінки, утрат, курсової різниці тощо, за 2010р. становив 4655,0 млн.дол. Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, унесених в Україну, на 1 січня 2011р. склав 44708,0 млн.дол., що на 11,6% більше обсягів інвестицій на початок 2010р., та в розрахунку на одну особу становив 978,5 дол.

Інвестиції надійшли зі 125 країн світу. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає більше 82% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 9914,6 млн.дол., Німеччина – 7076,9 млн.дол., Нідерланди – 4707,8 млн.дол., Російська Федерація – 3402,8 млн.дол., Австрія – 2658,2 млн.дол., Франція – 2367,1 млн.дол., Сполучене Королівство – 2298,8 млн.дол., Швеція – 1729,9 млн.дол., Віргінські Острови, Британські – 1460,8 млн.дол. та Сполучені Штати Америки – 1192,4 млн.дол.

Зросли обсяги капіталу з Кіпру на 909,3 млн.дол., Російської Федерації – на 836,4 млн.дол., Нідерландів – на 753,3 млн.дол., Франції – на 736,3 млн.дол., Німеччини – на 475,0 млн.дол. і Швеції – на 454,1 млн.дол. Зазначені країни забезпечили майже 90% приросту іноземного капіталу в Україні. За рахунок продажу капіталу нерезидентам інших країн і вилучення інвестицій зменшились обсяги капіталу інвесторів зі Сполучених Штатів Америки на 116,7 млн.дол. та Ізраїлю – на 12,8 млн.дол., капітал інвесторів з Норвегії та Ісландії зменшився на 71,3 млн.дол. та на 29,3 млн.дол. відповідно за рахунок продажу капіталу нерезидентам інших країн.

На сучасному етапі розвитку економіки України іноземні інвестиції займають таке положення по регіонах порівняно з сукупною кількістю (табл.1).

Згідно з даними таблиці 1., найбільшу питому вагу в структурі прямих іноземних інвестицій займає Центрально-Поліський регіон (53,2%) до складу якого входять Житомирська, Київська та Чернігівська області, найменшу Центральної регіоні – 0,8% (Кіровоградська та Черкаські області). До основних причин інвестування в регіони можна віднести наступні: вигідне географічне положення, доступ до ринків Східної Європи та інших регіонів, різноманітні корисні копалини та родючий ґрунт, розвинута промисловість на власній базі і провідне положення регіону в Україні.

Таблиця 1

Обсяг прямих іноземних інвестицій у регіони України

Регіон	2009 р.		2010 р.	
	усього	у % до загального підсумку	усього	у % до загального підсумку
Україна	40053	100	44708	100
Центрально-Поліський	21077,5	52,6	23803,9	53,2
Придніпровський	7970,2	19,9	8426,6	18,8
Північно-Східний	2777,1	6,9	3594,5	8,0
Донецький	2273,9	5,7	2692,3	6,0
Причорноморська	2279,3	5,7	2487,3	5,6
Карпатський	2259,2	5,6	2241,3	5,0
Західно-Поліський	640	1,6	648,5	1,5
Подільський	470,7	1,2	461,1	1,0
Центральна	305,1	0,8	352,5	0,8

Якщо ми розглянемо галузеву структуру інвестиційних проектів, то дістанемо таке становище по Україні (рис.1).

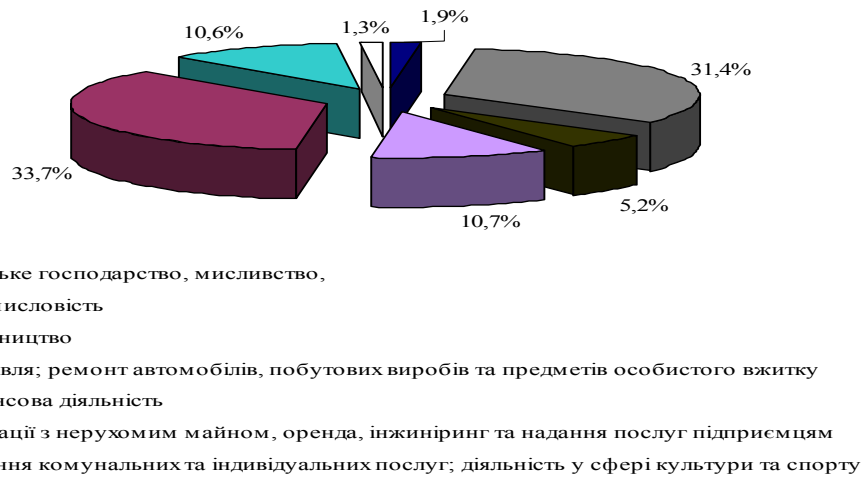

Рис.1. Реалізація інвестиційних проектів на території України станом на 01.01.2011р.

З даних рисунку видно, що значна кількість інвестиційних проектів реалізується у фінансовій сфері (33,7%), промисловості (31,4%), торгівлі (10,7%) та операції з нерухомістю (10,6%). Інвестиційно непривабливими залишаються сільське господарство (1,9%) та надання комунальних послуг у сфері культури та спорту (1,3%). Це ще раз підтверджує слабку систему соціального захисту вказаних галузей економіки.

Серед зовнішніх фінансових джерел для України найбільш привабливими є такі міжнародні фінансово-кредитні інститути, як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк і Європейський банк реконструкції та розвитку, завдяки пільгам, порівняно низькій вартості запозичень, які вони надають, а також авторитетності їхніх оцінок та дій для інших потенційних кредиторів та інвесторів.

В свою чергу ЄБРР зосереджується насамперед на кредитуванні приватного сектора та об'єктів ключової інфраструктури. Банк підкреслює, що перспективи економічного розвитку в країнах СНД взагалі та в Україні зокрема, залежать від підвищення продуктивності та утримання економічної активності в умовах подорожчання національних валют. В сучасний момент ЄБРР реалізує в Україні 59 проектів на суму біля 1,4 млрд. євро, будучи одним з найкрупніших кредиторів та інвесторів країни.

Світовий банк розробив новий підхід до надання кредитів для проведення економічних реформ, створивши два нових типи кредитів: програмну позику на структурну перебудову економіки (PSAL) і адаптовану програмну позику (APL). Обидва види фінансування є поетапними.

Подібне поетапне фінансування робить програму реформ гнучкішою – її можна змінювати в процесі реалізації з метою ефективнішого розвитку. Нова концепція надання позик базується на реформуванні державних і приватних інститутів.

Іноземні інвестиції повинні вирішувати такі проблеми українських підприємств:

- залучення коштів в пріоритетні галузі виробництва для створення нових робочих місць і працевлаштування робітників, вивільнюваних у зв'язку з закриттям підприємств;
- впровадження нових технологій, модернізація діючих виробництв;
- розвиток зовнішньоекономічних зв'язків;
- активізація підприємницької діяльності для збільшення експорту товарів і послуг;
- збільшення поставок на внутрішній ринок високоякісних товарів і послуг;
- створення сучасної виробничої та ринкової інфраструктури;
- ефективне використання природних ресурсів.

З іншого боку, дослідження процесу надходжень прямих іноземних інвестицій в економіку України показує, що імпорт прямих іноземних інвестицій в країну здійснюється при досягненні певних страхових умов. До них належать:

- поворот до ринково-орієнтованої економіки, що припускає її лібералізацію;
- політична стійкість, яка гарантує безпечність капіталовкладень, запобігає можливій втраті від націоналізації та зміни інституційних режимів інвестування;
- надійний правовий захист приватного власника, у тому числі і підприємця;
- господарча стабілізація, яка припускає певні шляхи економічного росту.

Висновки. Аналіз основних проблем інвестування в економіку України дозволяє зробити висновки, що інвестиції сприяють підвищенню ефективності та конкурентоспроможності українських підприємств. Проте мало інвестиційно-привабливими залишаються сільське господарство та транспорт. Для покращення ситуації в даних галузях необхідно утвердити в економіці максимально сприятливе інвестиційне середовище шляхом:

1. Реалізації цілісної системи заходів, спрямованих на посилення дієздатності держави, поглиблення адміністративної реформи.
2. Поглиблення макроекономічної стабілізації та інфляційної безпеки.
3. Вжиття радикальних економічних, правових, організаційних та силових заходів щодо рішучого обмеження корупції та тіньової економічної діяльності.
4. Запровадження механізмів стимулювання внутрішнього ринку, інвестиційного процесу, активної регіональної політики.
5. Усунення деформації попереднього періоду у сфері економічних відносин та утвердження ефективної критичної маси ринкових перетворень.

Література

1. Держкомстат України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Иноземцев В.Л. Инвестиции и производительность в постиндустриальной ситуации / В.Л. Иноземцев // Воспроизводство и экономический рост, 2001. - 205-218 с.
3. Пахомова І.Г. Передумови створення сприятливого інвестиційного середовища в економіці України / І.Г. Пахомов/ Економіка: проблеми теорії та практики. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. – С. 749-758.
4. Пересада А.А. Інвестиційні процеси в Україні / А.А. Пересада – К.: “Лібра”, 1998. – 395с.
5. Салига К.С. Ефективність реальних інвестицій : Монографія / К.С. Салига – Запоріжжя: ГУ “ЗІДМУ”, 2008. - 284с.

Summary

Korobka S. V.

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z. Gzhytskij*

**PROBLEM OF INVESTING OF ECONOMY OF UKRAINE IS ON THE
MODERN STAGE**

The results of leadthrough of estimation of necessity of investing of modern economy of Ukraine are exposed in the article, its collaboration with international finansovo-kreditnimi organizations and ways of increase of investing is offered on regions.

Стаття надійшла до редакції 14.04.2011 р.